

Kaba Yemler

- Taze,
- Kurutulmuş ve
- Silaj olarak kullanılırlar.
- Bitkisel kökenli,
- Düşük enerjili,
- Öncelikle ruminantlar, at ve diğer herbivorlarda
- Az miktarlarda domuz ve deve kuşu rasyonlarında kullanılırlar.

Çayır ve mer'a yemleri

- *Çayır*: Hayvanlara biçilebilecek uzunluğa geldikten sonra yeşil olarak yedirilen (düz ve taban suyunun yüksek olduğu arazilerde yetişen sık ve uzun boylu bitkilerden oluşur)
- Büyükbaş hayvanlar için uygundurlar.
- *Mer'a*: Hayvanların otlatılarak değerlendirildiği alanlar (meyilli ve kıraç arazilerde yetişen seyrek ve daha kısa boylu bitkilerden oluşur.)
- Küçükbaş hayvanlar için uygundurlar.

Üstünlükleri

- Hayvanların yoğun yem tüketimlerini azaltarak yem giderlerini azaltır.
- Besleme değerleri yüksek olduğundan beslenme yetersizliklerini düşürürler.
- Otlama nedeniyle hastalıklara dayanıklı olurlar.
- Otlama nedeniyle hareket organlarının gelişmesine ve kuvvetli olmasına olanak sağlar.
- İştah artırır ve metabolizma işlevlerini düzenler.
- Açık hava sinir sistemi ve döl verimine olumlu etkilidir.
- Sabit sermaye giderleri daha düşüktür.
- İşletmelerde daha az nitelikli işgücüne gereksinim duyulur.

Dezavantajları

- Diğer tarımsal amaçlı kullanım daha fazla gelir getirebilir.
- Yetersiz ekolojik koşullara sahip bölgelerde işgücü ve beslenme süre ve yönetimini artırabilir.
- Toprak kalitesi düşük bölgelerde yetersiz veya toksik mineral durumlarına rastlanılabilir.

Besleme değerleri

- eřit sayısı çok fazladır. Buğdaygil5000'i baklagil14000'i aşar.
- Su içerikleri geliřme dönemi başında %75-80, olgunluk döneminde % 65'e düřer.
- Ham protein olgunlarda KM'nin %3, iyi gbrenlenmiřte 30'a kadar çıkabilir.
- Ham protein içerikleri ile ham selüloz içerikleri arasında ters orantı vardır.
- Ham selüloz olgunlarda %40'a kadar çıkabilir.
- Lipid içerięi KM'nin %4'n pek geçmez.
- Mineral madde içerięi bitki çeřidi, toprak tipi, gübreleme ve iklimle deęiřir.

Besleme deęerlerini etkileyen faktörler

- Botanik kompozisyonu

Yem Deęeri (YD): $\dot{I} + 1/2O + 1/4F - 2Z$

\dot{I} : iyi, O: orta, K: kötü, Z: zararlı

- Büyüme evresi
- Toprak ve gübreleme
- Otlatma düzeni
- Büyüme hızı ve mevsim

Baklagil yeşil yem bitkileri

- Proteince zengin, enerjice yeterlidirler.
- Kalsiyumca zengin, fosforca fakirdirler.
- Önemli miktarda karoten içerirler.
- Gevişgetirenlerin yaşama payı enerji ve protein ihtiyaçları ile verim payı ihtiyaçlarına da katkıda bulunurlar.
- Yonca, korunga, üçgüller, fiğ türleri, yem bezelyesi, bakla, burçak, bakla, lüpen, soya bu grupta yer alırlar.

Yonca

- Yem bitkilerinin kraliçesi olarak bilinir.
- Yeşil yem, kuru ot ve silaj yapma amacıyla yetiştirilirler.
- Çok yıllıktır. Sulu şartlarda 7 biçime kadar verim alınabilir.
- En yüksek protein 3. biçimde alınır.
- Hayvanlarda gaz oluşturan **pektin metil esteraz** içerir.
- Pörsütüldükten sonra hayvanlara yedirilmelidir.
- Yaklaşık %20 kuru madde, %4-4.5 ham protein ve 400 kcal/kg metabolik enerji içerir.
- Bazık yemlerdendir.
- Yüksek düzeyde karoten içerir.
- Ruminantlar için uygun bir yemdir.

Korunga

- Yoncaya göre dönümden daha az ürün alınır.
- Yoncadan proteince düşük, kalsiyumca zengindir.
- Gaz yapıcı özelliği yoktur.
- Geviřgetirenler için uygundur.
- Yaklaşık % 20 kuru madde, % 3.5 ham protein ve 400 kcal/kg metabolik enerji içerir.

fiğ

- Geç biçilip yedirildiğinde içerdiği acı lezzet süte geçer.
- Çiçeklenme başında %15 kuru madde, %3.7 ham protein ve 320 kcal/kg metabolik enerji içerir.
- Diğer yemlerle karıştırılarak yedirilmesi önerilir.

Buğdaygil yeşil yem bitkileri

- *Baklagilerle kıyaslandığında;*
- Daha yüksek enerji ve fosfor, daha düşük protein ve kalsiyum içerirler.
- Tek başına yedirildiklerinde hayvanların yaşama payı enerji ihtiyaçlarını karşılarlar ancak proteini karşılamada yetersiz kalırlar.
- Mısır hasılı, tahıl hasılları, sudan otu ve darı çeşitleri bu gruptadırlar.

Mısır Hasılı

- *Hasıl:* Buğdaygil yeşil yem bitkilerinin yeşil olarak yedirilen sap kısmı.
- Yeşil yem ve silajını yapmak için yetiştirilir.
- Yeşil yem olarak en uygun biçme çağı erkek çiçeklerin çıkmaya başlaması
- Silaj için ise danelerin süt veya hamur olum dönemi
- Silaj için en çok yetiştirilen bitki
- Yaklaşık %18 kuru madde, %1.5-2 ham protein, % 5 ham selüloz ve 400 kcal/kg metabolik enerji içerir.
- Ruminantlar için uygundur.

Kök ve yumru yemler

- Kök yemler (en yaygın kullanılanlar: Şeker pancarı, hayvan pancarı, tapioka, havuç ve Şalgam)
- Yumru yemler (en yaygın kullanılanlar: patates, tatlı patates yer elması)
- % 80'in üzerinde su içerirler.

Samanlar

- Baklagil samanları (bakla ve bezelye samanları, burçak ve fiğ samanları,) fasülye ve börölce samanları, lüpen ve mercimek samanları, soya ve nohut samanları, yonca ve üçgül samanları, buğdaygil samanları: arpa ve buğday samanları, çavdar ve çeltik samanları, mısır samanı, yulaf samanı; diğler samanlar)

Kılıf, kavuz ve kabuklar

- Baklagil kılıfları (bakla ve bezelye kılıfları, burçak ve fiğ kılıfları, mercimek ve soya kılıfları)
- Buğdaygil kavuzları (arpa ve buğday kavuzları, yulaf kavuzu, mısır koçanı)
- Diğer kavuzlar
- Kabuklar (çiğit kabuğu, turunçgil kabukları)

Gıda ve alkollü içki endüstrisi atığı posalar

- Şilempeler
- Üzüm cibresi
- Elma posası
- Turunçgil posaları
- Bezelye posası
- Domates posası